

dezvoltarea morală a subiectului. Contribuția întreprinderii se realizează pe trei dimensiuni: a creșterii stimei de sine a angajaților, a dobândirii și menținerii sentimentului de încredere, a acordării de sens. Discutarea contribuției întreprinderii la creșterea stimei de sine atrage atenția asupra rolului departamentului de resurse umane și a sistemului de management în consolidarea unei stime de sine favorabile implicării subiectului. Este nevoie de concilierea unei logici dominante, în cadrul căreia întreprinderea prescrie ce trebuie făcut, cu o logică în cadrul căreia întreprinderea se pune în serviciul capacităților personale de a da performanțe optime. Este prezentat rolul evaluării (discuțiile de apreciere) și al coaching-ului în consolidarea stimei de sine. Performanța subiectului este stabilită prin judecăți asupra eficacității sale, asupra conformității cu criteriile de performanță preexistente, cu competența, cu valorile întreprinderii, asupra contribuției subiectului și asupra conformității morale a acestuia. Coaching-ul, practica adoptată de subiecți care au capacitatea de a realiza schimburi ad-hoc, facilitează de asemenea construirea stimei de sine. Această metodă implică stabilirea de relații directe între indivizi, având avantajul de a facilita reflecția asupra propriei persoane și mobilizarea resurselor. Coaching-ul îl ajută pe individ să se expună, să-și dezvolte potențialul și abilitățile ce țin de « savoir-faire ». O altă dimensiune este cea a dezvoltării încrederii personalului. În acest context se face referire la luarea de decizii, la comunicarea internă, la munca în echipă în termeni de competiție colectivă. Autorul analizează metodele utilizate de întreprindere ce vizează demersurile calitative și promovarea activității în grup, prin proiecte. Demersurile calitative vizează dezvoltarea respectului față de celălalt, inerența spiritului calității, fidelizarea clienților, luarea în considerare personalizată și reactivă a celuilalt. Promovarea muncii în grup favorizează asimilarea de către angajați a regulilor ce asigură concilierea dinamicii colective cu implicarea personală și eficacitatea în atingerea obiectivelor. Realizarea cartei etice și deontologice este un act simbolic prin care întreprinderea formulează reperatele (reguli deontologice, principii de acțiune, principii etice, valori) pe care își propune să le respecte pentru a avea o « conduită bună » în afaceri. Reperatele se referă la conduita personalului, dar și la relațiile întreprinderii cu exteriorul. În finalul celei de-a

treia părți se discută contribuția sistemului de management la acordarea de sens. În ciuda dinamicii evoluției sale, întreprinderea este cea care, pentru a se menține, realizează legături între diferite dimensiuni, ajută angajații să acorde semnificații realității organizaționale. Autorul distinge patru modalități de gestiune fundamentale: (1) dezvoltarea durabilă - luând ca reper opțiunea majorității activităților colective ale organismelor democratice (ONU, Uniunea Europeană, Organizația Mondială de Comerț) pentru această modalitate de gestiune, (2) asocierea angajaților la desfășurarea politicilor întreprinderii, (3) libertatea creării de valori de către angajați și (4) posibilitatea angajaților de a dezbate.

Autorul prezintă așadar metode concrete de optimizare a rolului întreprinderii în dezvoltarea competenței etice a individului. Întreprinderea poate să permită, prin acțiunile și programele sale, dezvoltarea resurselor etice ale individului, să ofere un teren favorabil de materializare a acestora.

Cartea lui Jean-Francois Claude apare în condițiile oferite de începutul dezvoltării « economiei persoanei », în care individul constituie o parte din ce în ce mai importantă în mediul organizațional. În același timp, întreprinderea contemporană este expusă fluctuațiilor și transformărilor rapide, iar individul este din ce în ce mai puțin protejat. Calitatea conduitei etice favorizează adaptarea sa la condițiile organizaționale.

Mihaela Călățan

Nota: autorul utilizează termenul *subiect* cu prioritate, ci nu pe cel de *actor*, pentru a desemna angajatul unei întreprinderi.

Mușata Bocoș (2003): *Teoria și practica cercetării pedagogice*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.

În Colecția Științele Educației, editată de Casa Cărții de Știință, a apărut nu de mult o lucrare consistentă destinată pedagogilor, psihologilor și metodicienilor preocupați de cercetarea științifică. Desigur, această preocupare trebuie să fie caracteristică profesiilor menționate, fiecare cadru didactic fiind preocupat și de valorificarea activității pe care o prestează, de generalizarea unor experiențe psihopedagogice experimentate, dar și de autoevaluarea activității. Studiul educației nu

se poate reduce doar la actul transmiterii de cunoștințe, ci el conține și activități complexe de construire și evaluare a testelor de cunoștințe, de evaluare din partea elevilor a activității didactice prestate, de redactarea și diseminarea experienței etc. Toate aceste activități pretind din partea unui cadru didactic o cunoaștere a metodologiei cercetării științifice, o inițiere în tainele acesteia. Necunoașterea bazelor investigației științifice înseamnă o activitate didactică precară, mecanică, lipsită de dăruire și competență.

Dintr-o anumită perspectivă, cercetarea științifică pedagogică se impune tot mai mult ca o disciplină independentă care să facă parte din bagajul de cunoștințe cu care orice absolvent al unei specializări cu orientare didactică trebuie să fie dotat atunci când va fi angajat ca și cadru didactic. Tocmai prin această abordare, lucrarea recenzată acoperă un gol resimțit în literatura pedagogică autohtonă. Firește, cărți despre această problemă au mai fost scrise. Lucrarea Mușatei Bocoș aduce cititorul în prezența didacticii și pedagogiei moderne. Dacă vrem să fim eficienți în procesul didactic, trebuie să cunoaștem teoriile și practicile moderne de cercetare pedagogică.

Un exemplu: S-a încetățenit printre profesori ideea de a construi teste de cunoștințe. Întrebarea este câți însă cunosc principiile construcției unor astfel de teste. Un simplu eșantion de itemi de test redactați la întâmplare nu este un test de cunoștințe. Proiectarea lui pretinde o abordare metodologică complexă de studiere a puterii de discriminare, a dificultății și a corelației item-test, a dezvoltării unor studii de validare și de evidențiere a fidelității măsurărilor cu testul de cunoștințe respectiv. Deci, nu orice test de cunoștințe este și un test. Numai rezultatele unei cercetări în acest sens vor atesta acest lucru, or până atunci avem de-a face doar cu intenții.

Lucrarea de care ne ocupăm este structurată în nouă capitole și patru anexe.

Capitolul 1 este dedicat descifrării noțiunii de cercetare pedagogică. Este tratată complexitatea și necesitatea cercetării educaționale. Sunt prezentate succint tipurile de cercetare pedagogică, strategiile și etapele desfășurării acesteia. Remarcăm aici actualitatea informației și ilustrarea generoasă cu exemple.

Capitolul 2 oferă cititorului un ghid practic de proiectare a cercetării pedagogice. Este vorba despre un ghid practic util oricărui

pedagog sau didactician, având în vedere faptul că lucrările de doctorat, dizertațiile masteranzilor, lucrările de licență ale studenților și apoi lucrările necesare obținerii unor grade didactice trebuie să aibă o structură metodologică precisă. Remarcăm și aici diversitatea exemplurilor, formularea unor cerințe aferente fiecărei etape și sublinierea unor greșeli care se pot comite. Capitolul acesta este deosebit de important, el ghidând pas cu pas potențialul cercetător în demersul managerial al unei investigații pedagogice.

Capitolele 3 și 4 explicitează câțiva termeni uzuali, apoi este prezentată în detaliu partea de statistici descriptive și inferențiale minime necesare realizării unei cercetări pedagogice. Se remarcă în mod deosebit capacitatea de sinteză a autoarei. De fapt, avem de-a face cu un real ghid de lucru lipsit de elemente redundante. Și aici abundă exemplele, ele ilustrând aproape fiecare procedură statistică. Bibliografia la zi și precizia utilizării terminologiei statistice demonstrează încă o dată competența de cercetător a autorului acestei lucrări. Firește, toate aplicațiile statistice sunt adaptate problematicilor pedagogice specifice, ele satisfac atât cerințele începătorilor, cadrelor didactice, dar și ale cercetătorilor preocupați de investigarea fenomenelor educaționale. Considerăm, totuși, că studiul regresiei i s-ar fi convenit un spațiu mai larg, aceasta deoarece predicția reușitei școlare este o variabilă multidimensională. Sunt binevenite informațiile privitoare la problemele de semnificație și compararea statistică. De asemenea, prelucrarea computerizată a datelor ar fi fost bine să fie mai extinsă.

Capitolul 5 tratează problema dificultăților practice majore în cercetarea pedagogică. El este util cercetătorului, punându-l în temă asupra problemelor cu care se poate confrunta. În aceeași măsură, capitolul 6 aduce o completare necesară, prezentând erorile posibile pe care le poate comite un cercetător. Următoarele capitole, 7, 8 și 9, aduc o notă de originalitate majoră, Mușata Bocoș subliniind importanța eticii cercetării științifice educaționale, aspect care însoțește tot mai frecvent cercetarea educațională contemporană, în acest sens fiind redactate o serie de standarde naționale și internaționale. Reforma în educație se impune tot mai mult în societatea contemporană, o modernizare a învățământului fiind necesară, aici autoarea insistând asupra tendințelor inovatoare care trebuie implementate. Bazată

pe o bibliografie actuală, autorul tratează epistemologia cercetării pedagogice. De interes este și ultimul capitol care sintetizează temele tratate printr-o suită de probleme care îndeamnă cititorul la reflecții și aplicații practice.

Cartea prezentată se remarcă prin claritatea discursului, prin tenta aplicativă pe care a adoptat-o. Este redactată într-un limbaj inteligibil și o formulă grafică ce atrage atenția cititorului asupra punctelor cheie. Este o lucrare utilă care se studiază fără dificultate.

Horia D. Pitariu

Mărioara Petcu (2001): *Mecanismele psihologiei juridice*. Cluj-Napoca: Editura Argonaut,

În planul devenirii sale creatoare, prin acumularea de experiență, prin perfecționarea valențelor și respingerea tendințelor uniformizatoare și de rutinizare comportamentală ce tind să se instaleze, ființa umană își conferă sieși o autonomie cu o identitate mobilă, în care respectarea de valori proprii și normative este o dimensiune determinantă a realității.

Pornind de la cadrele vieții psihosociale complexe, Prof. Univ. Dr. Mărioara Petcu își construiește în cartea sa, "Mecanismele psihologiei juridice" demersul științific, realizând o autentică lucrare interdisciplinară de înaltă ținută, prin corelarea planului social cu cel individual, încercând să pună în lumină unele "taine" ale procesului.

Astfel, autoarea prezintă evoluția armonioasă a ființei umane, în anumite condiții, cu angajarea deopotrivă a planului social, de implicare a mecanismelor de socializare și integrare socială, cu conotațiile valorice pozitive prin intermediul mecanismelor formale și neformale ale controlului social, precum și planul interiorității umane, de angajare profundă și complexă a psihicului uman, de autoapărare și afirmare ale eului. Eșecuri ale socializării asociate cu forme de manifestări variate de devianță și delicvență, autoarea le prezintă în maniera complexă a intercondiționării.

Astfel evidențiază aceste nerealizări ale funcției controlului social atât ca pe o transgresare a normelor în vigoare, ca pe un comportament care repune în cauză normele sociale, unitatea și coeziunea sistemului, dar și ca pe o reverberare la nivelul interiorității

umane. Aceasta din urmă angajează întreaga personalitate, motivația de redobândire a libertății pierdute, implicând pe tărâmul psihicului uman fenomene de reactanță psihologică.

Autoarea dă dovadă de rigurozitate științifică în cuprinderea cât mai completă a mecanismelor psihologice implicate în actul juridic. Într-o excelentă sinteză, efectuează o trecere în revistă a teoriilor contradictorii ce se succed în timp, dezvăluind o dublă semnificație, și anume: preocuparea pentru abordarea tradițională, cu sublinierea viabilității în timp a temei în discuție și o evidențiere a cadrului deschis al problematicii spre căutării metodologice permanente, cu posibile strategii și programe cu caracter preventiv și de intervenție corectivă la timpul oportun.

Mediul social structurat multinivelar conține numeroase surse de influență, de natură să includă, să stimuleze și să întrețină delicvența. De aceea, autoarea în mod foarte responsabil, prezintă faptul că cercetarea și evaluarea acestor surse este la fel de necesară și indispensabilă ca și cea a factorilor individuali de personalitate. În lucrare sunt prezentate și analizate pe larg asemenea surse: disfuncționalități ale mediului familial, grupuri marginale, climat psihosocial, slăbiciunea mecanismelor de control social etc.

În considerarea multiplelor intercondiționări în intervenția asupra delicvenței se evidențiază utilizarea metodelor și procedurilor adecvate și specifice. Această prezentare metodologică îmbrăcată o manieră antitetică, originală, de evidențiere, pe de o parte, a unor tehnici rutiniere, stereotipe și ineficiente prin efectul lor, iar pe de altă parte, prezentarea de metode ce țin cont de specificul situației și al individului.

Caracterul metodelor aplicate de autoare este de factură investigativă complexă, juridică, sociologică și psihologică, abordând fenomenul delicvent sub diferite aspecte. Astfel se individualizează specificul cercetării în fiecare din aceste domenii: în cercetarea juridică, în cea sociologică, în determinarea profilului personalității delicventului și a modalităților de reintegrare socială postdelictuală.

Cartea Mărioarei Petcu "Mecanismele psihologiei juridice", prin îmbinarea într-o exigentă rigoare științifică a conținutului tematic cu modalitatea originală de înaltă clasă de abordare interdisciplinară, a stat la baza conferirii titlului de laureat al Premiului Academiei pe anul 2001, la secția filosofie,